

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Judiciis Ecclesiasticis Ad Germaniæ Catholicæ
Principia Et Usum**

De iudiciis criminalibus

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii [u.a.], 1766

Titulus IX. De Criminibus in Genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68185)

percipienda commoda Jurisdictionis, naturale est, ut idem sentiat etiam incommoda Jurisdictionis: cum boni publici intersit, ut crimina plectantur, æquum omnino videtur, ut ex collectis publicis ærarium ad istos fines constituatur: ex tali ærario exhibentur etiam sumptus, si examen testium, aut alius singularis articulus committi debet extraneo, vel præter ordinarium Judicem peritiores sunt consulendi 32.)

TITULUS IX.
DE CRIMINIBUS IN
GENERE.

§. 97.

MULTI distinguunt inter Peccata, *Crimi-*
Vitia, Delicta, & Crimina. *num*
Ad evitandam sermonis obscuritatem, hoc loco ea omnia pro synonymis habemus, & potissimum utimur voce *Criminis*, quod constituit
H 3 ma-

32.) Hæc & alia de Expensis Criminalibus continentur in variis articulis Constitutionis Carolinæ Criminalis. Singularem Dissertationem de iisdem edidit BÖHMERUS senior.

materiam Judicii Criminalis. Hoc autem nomine intelligitur peccatum, sive delictum legi contrarium, accusatione & damnatione dignum, adeoque voluntarium & dolo admixtum. Ejusmodi Delicta alia dicuntur *Publica*, alia *Privata*, quæ distinctio hodie in Jure Canonico vix usum habet, cum omnia crimina censeantur *Publica* 33.), utpote in quibus proceditur ex officio, & quivis admittitur ad accusandum. Pariter nos non multum hodie moratur distinctio in Crimina *ordinaria* & *extraordinaria*, quæ distinctio non eodem sensu ab omnibus intelligitur. Aliqui 34.) *ordinarium* dicunt, quod habet certum criminis nomen, certa lege & certa poena comprehensum: *extraordinarium* autem, quod nullum habet certum nomen, nullamque poenam certa lege præscriptam, & ideo extra ordinem plectitur, venitque nomine *Stellionatus*.

Varie

§. 98. Majorem usum habet distinctio Criminis in *Leve*, *Atrox* & *Atrocissimum*.

33.) Effectus varios criminum publicorum recenset HAUNOLDUS de J. & J. tom. 6. tr. 2. controv. 1.

34.) DECIANUS lib. 5. c. 2.

De Criminibus in genere. 119

cissimum. Universim Delicti gravitas desumitur ex qualitatibus & circumstantiis ratione personæ offensæ vel offendentis, damni illati, armorum, partis corporis læsæ, causæ, loci, temporis &c. In foro Canonico gravitas delicti ponderatur ex eo, quod post peractam pœnitentiam remaneat infamia, vel aliquid de pœna, impediens Ordinum executionem, Beneficii retentionem &c. talia sunt Homicidium, Hæresis, Simonia, Duelum, Mutilatio, magna sanguinis effusio, Adulterium & alia delicta carnis. In foro seculari potissimum desumitur gravitas delicti ex pœna per leges imposita: unde atrocissimum judicatur, ubi imponitur mors naturalis & quidem qualificata, ut quis rotæ implectatur, comburatur &c. In quibusdam tamen Provinciis exacerbantur pœnæ ob crimina, quæ quidem in se non sunt atrocia, nimis tamen invalescerent, nisi gravioribus pœnis homines absterrentur, uti sunt furta, delicta militaria &c.

§. 99. Crimina alia dicuntur *Noto-Divisoria*, alia *Occulta*. alia sunt *mere Ecclesiasistica*, quorum cognitio reservata est tantummodo Judicibus Ecclesiasticis,

sticis , uti Hæresis , Simonia : alia
mere secularia , uti homicidium , fur-
 tum , de quibus cognoscunt Judices
 seculares , si a Laico committantur :
 alia sunt *Mixti fori* , de quibus uter-
 que Judex , tam Ecclesiasticus , quam
 secularis judicare potest , uti Adulter-
 rium , Concubinatus &c. 35.) . Alia
 qua consistunt *in committendo* , alia *in*
omittendo , prout scilicet contraria
 sunt legi prohibenti , vel præcipien-
 ti . Alia dicuntur *Excepta* , alia *non*
excepta : excepta sunt , quæ sub ge-
 nerali legis dispositione non conti-
 nentur ; sed semper excepta censentur ,
 uti crimen hæresis , læsæ Maje-
 statis , falsæ monetæ , simoniæ , frau-
 datæ annonæ , sacrilegii , maleficii
 in his Accusatores & Testes admit-
 tuntur , qui per leges communes ex-
 cluduntur .

Quasi de-
lictum.

§. 100. Præter vera crimina datur
 etiam *quasi delictum* , culpa commis-
 sum , quando quis non omnem ad-
 hibuit diligentiam , quam adhiberi
 jubent leges . Quatuor species enu-
 merat JUSTINIANUS 36.) , nempe im-
 peri-

35.) Vid. Sect. I. Tit. I. §. 96.

36.) Lib. 4. Instit. tit. 5. De obligat. qd

De Criminibus in genere. 121

peritia male judicantis ; dejectio vel effusio ex cœnaculo ; positio vel suspensio ejus , quod transeuntibus periculo esse possit ; denique damnum in navi , caupona vel stabulo datum.

§. 101. Præterea criminis rei sunt, *Participes Crimini* non ii tantum , qui ipsi ea perpetraverunt , sed etiam qui participes se fecerunt mandato , consilio , auxilio , non impediendo , si sit potestas in delinquentem , vel specialis obligatio erga læsum. Sub nomine criminis plerumque non intelligitur conatus Peccandi , quando agimus de pœnis ab externo Judice infligendis : *Quid enim obsuit conatus , cum injuria nullum habuerit effectum* 37.) ? Limitationes dabuntur in sequentibus Titulis. Si vera loquitur *BODINUS* 38.) , quidam capite luit cogitationem de *FRANCISCO I. Rege Gallorum* occidendo.

§. 102. De Criminibus in genere *Delictum* notanda est regula 39.) : *Delictum tenet suum tenet autorem* , ne scilicet ulterius

H 5 rius

quasi ex delicto nasc. Videantur Commentatores ad hunc titulum.

37.) L. 1. in fin. ff. quod quisque juris &c.

38.) L. 22. C. de pœnis.

39.) De Repub. lib. 2. c. 5. & lib. 4. c. 7.

rius progrediatur metus, quam reperiatur delictum. Unde quando confiscantur omnia bona filii, non censentur confiscata bona contenta in peculio profectitio, etiamsi pater liberam illius administrationem concesserit, quia revera non sunt bona filii, cum quoad proprietatem, et quoad usumfructum spectent ad patrem. In dubio an dominus seu pater familias teneatur pro delicto sui famuli? responderi solet, dominum posse nonnunquam ex culpa sua teneri civiliter pro interesse partis lesæ, non autem criminaliter, nisi vel suam auctoritatem delicto accommodasset, vel possit præsumi gnarus improbitatis servorum.

Suum auctorem.

§. 103. Si Patris bona confiscantur, juxta leges 40.) servatur pars dimidia liberis: hodie confiscationes bonorum non facile habent locum, nisi in crimine Majestatis & paucis aliis. Si pater exhæredatur, post mortem ejus liberi possunt alimenta petere ab avo, & jus prætere alij ejusdem hæreditatem, quippe officium avi circa nepotes ex officio patris

40.) L. 10. C. de bonis proscript.

De Criminibus in genere. 123

tris sęrga filium pendet 41.) : proinde delictum patris non semper transit in filium. Vicissim si propinqui ulterioris gradus contendant, occisorem patris vel fratris ab occisi hereditate ipsis legibus arceri 42.), proinde etiam ejus filium eodem hereditario jure excludi 43.) : quamvis paternum crimen gentilitio suo, familiarique juri regulariter nequaquam officiat ; nihilominus in hoc casu paricidii, hereditarium jus ad ulterioris gradus agnatos translatum esse, sæpius judicatum est 44.) : qui si non adsint, hereditas ab occidente & ejus filio, tanquam indignis auferitur, & ad fiscum trahitur 45.) . Si privati cives vel Gubernatores civitatis deliquerunt, ipsa communitas solet puniri pœna pecuniaria, quando ratione talium delictorum aliquo modo culpabilis est. In atrocissimis vero
cri-

41.) L. 6. ff. de collatione.

42.) L. 9. ff. de Jure fisci. L. 7. §. 4. ff. de bonis damnat.

43.) L. 26. ff. de leg. Corn. de fals.

44.) RENAT. CHOPPINUS de privileg. rustic. lib. 3. c. II.

45.) BOERIUS p. I. decis. 25. Conferantur dicta de Jure rer. Eccles. sect. 4. §. 528.

criminibus, ut læsæ Majestatis, puni-
 nitur quandoque civitas demolitione
 aut ademptione privilegiorum, quan-
 doque Censuris Ecclesiasticis, ut le-
 terdicto; quandoque statuuntur me-
 numenta perpetuæ alicujus infamie
 aut imponuntur varia tributa. Ex
 empla talium Civitatum, quæ adhuc
 hodie temeritatis suæ contra Catho-
 licos exercitæ pœnas luunt, habet
 mus in vicinia. Unde patet, Delictum
 præter autorem suum, tenet
 non nunquam alios quoad aliquem
 effectum pœnalem.

Utilitas §. 104. Crimina haud dubie pessimo
Reip. ex veneno inficiunt Rempublicam
delictis nihilominus sicut venena usum præ-
 stant pro hominum valetudine ex a-
 te Medicorum; ita etiam crimina
 utilitatem nonnunquam afferunt Re-
 publicæ ex usu proborum. Nam, ut
 monet POETUS THRASEA 46.), *probatum est, leges egregias, exempla
 honesta apud bonos ex delictis aliorum
 gigni.* Sic Oratorum licentia Cincianam
 rogationem; Candidatorum ambitum
 Julias leges; Magistratum avaritiam
 Cal-

46.) Apud TACITUM Annal. lib. XV
 c. 20.

De Criminibus in genere. 125

Calpurnia scita pepererunt. Eadem ratione etiam hodie, ne improba quorundam facta ad alios propagentur, per utilissimas leges validissimi ponuntur obices.

§. 105. Delicta a persecutione criminali regulariter eximuntur *Delicta tolluntur* *Præscri-ptione* viginti annorum. His a tempore commissi delicti elapsis, etiam *Præscri-ptione,* minorennis non habet restitutionem in integrum, ut possit accusare 47.). Jure communi Romano hæc præscriptio non habere locum dicitur in crimine Apostasiæ, suppositi partus & parricidii. Passim leges pro hac exceptione allegari solitæ ita intelliguntur, ut etiam post viginti annos dicta tria crimina in judicium deduci & puniri possint: alii tamen censent, ista non nisi vicennali præscriptione tolli, ita ut per particulam *fere* 48.) solummodo excludatur præscriptio quinque annorum 49.). Ubi tamen Jure Statutario, vel consuetudine,
 ne

47.) *Auxilium in integrum restitutionis executionibus pœnarum paratum non est.*

L. 37. ff. de Minorib.

48.) In. L. 12. C. ad Leg. Corn. de falsis.

49.) CUJACIUS lib. 4. observ. 14. GOTHOFREDUS ad dict. L. 12. lit. c.

ne quidem viginti anni ad præscriptionem atrocissimorum criminum sufficiunt, observari debet hic rigor 50.). Nam Statibus Imperii potestas statuendi aliquid contra jus commune JUSTINIANI competit. Peccata autem carnis, saltem quæ non puniuntur morte, præscribuntur intra quinque annos, qui currere incipiunt a die consummati criminis; nam si sint crimina successiva, ut matrimonium invalidum, hæresis &c. eo gravius erunt punienda, quo longiori tempore continuantur (51.). Si per citationem, seu inquisitionem interrumpitur præscriptio, hæc iterum de novo currere incipit a tempore ultimi actus judicialis (52.). Actiones civiles, per quas ex crimine agitur ad privatam utilitatem, extinguuntur juxta naturam aliarum actio-

50.) Consulatur Codex Criminalis Bavaricæ p. 2. c. II. §. 4. ubi præscriptio non admittitur in quibusdam criminibus ibi expressis, & universim in atrocissimis.

51.) TIRAQUELLUS de pœn. temp. caus. 29.

52.) De casu decretæ incarcerationis videri potest apud CLAUD. EXPILLI Plaidoyè 22.

De Criminibus in genere. 127

actionum : fiscus tamen post viginti annos non potest exigere pœnas condemnatorum (53.)

§. 106. Hanc præscriptionem Crimi- *Quæ fun-*
nium in æquitate naturali fundatam *datur in*
credimus. Unde PLINIUS (54.) *reddere æquitate*
pœna post longum tempus plerosque jam naturali;
senes, & quantum affirmatur, frugaliter
modesteque viventes, nimis severum ar-
bitrabar. Quibus verbis innuitur ge-
nuina ratio statuendi hanc præscri-
ptionem, scilicet quia finis, ob quem
infertur pœna, jam obtentus cense-
tur apud eos, qui p̄ tot annos ab-
stinuerunt a crimine olim perpetrato,
& vere emendati præsumuntur, ut
proin Respublica nullam turbatio-
nem ab iis in posterum timere de-
beat. Habet igitur hæc Præscriptio
locum in criminibus occultis ac ma-
nifestis, & propria confessione notis,
ita ut Judex ex officio præscriptionis
exceptionem, si de illa ex actis con-
stat, licet Reus eandem non oppo-
suerit, supplere teneatur (55.)

§. 107.

53.) *In omnibus fisci questionibus, viginti annorum præscriptio custoditur. L. 13. ff. de divers. tempor. præscript.*

54.) *Lib. X. Epist. 40.*

55.) *Ita resolvit Dicasterium Palatinum*

Et habet §. 107. Moveri potest quaestio, an
locum e- Præscriptio criminum, etiam in for-
tiam in Juris Canonici locum habeat? cer-
foro Ca- tum est, ejusmodi Præscriptionem
nonico. non dari in foro conscientiae quoad
 pœnas spirituales. In foro autem
 externo, teneri potest cum Bo-
 RIO 56.), præscriptionem non cur-
 rere quoad crimina impediencia ex-
 eutionem Ordinis, vel Beneficii re-
 tentionem, etiam post peractam po-
 nitentiam, puta si homicidium com-
 misisset, vel adeptus esset ordinem
 aut beneficium vitio simoniae 57.)
 in aliis vero criminibus, & quoad
 alias pœnas, videtur currere viginti
 annorum præscriptio, quia Lex Ci-
 vilis in hoc per canones non videtur
 correctâ 58.).

Alii modi §. 108. Alius modus, quo quis li-
impedien- beratur a criminali persecutione, est
di crimi- Abolitio criminis per actum gratia-
nalem Princeps
persecu-
tionem.

referente Ill. D. DE WEITTENAU Con-
 sil. crimin. 94.

56.) Decis. 26. n. 7.

57.) C. 21. de Accusat.

58.) Non attingimus praxin Protestan-
 tium quoad aliquos actus Poenitentiae pub-
 licæ apud ipsos consuetæ, de qua
 LEXER. specim. 515. med. 9.

